

Dokumentera utan att inkräkta

Mich'ael Zupraner är israelisk dokumentärfilmare och lever tillsammans med palestinier i Hebron. Han avskyr taken att inkräkta i människors liv, men lyckas ändå skapa dokumentärer som går väldigt nära.

Mich'ael har alltid vetat att han vill bli dokumentärfilmare. Den övertygelsen tog honom från Israel till Harvard University i USA där han blev upplärd av dem som anses vara bland de allra bästa inom filmskapande. Det kan låta som en given inkörsport till Hollywood, men Mich'ael valde Hebron på Västbanken. Det är här han dokumenterar livsöden och i snart tre år har han arbetat med att lära palestinier att filma sina liv och vad de utsätts för.

Trots Mich'aels stora passion för film är han väldigt kritisk till vad mediet kan åstadkomma, men säger i samma mening att det också är det som gör det hela intressant. Han förklarar:

”Du kan välja vad du filmar och hur du vinklar. En film är inte transparent. Jag avskyr idén om att inkräkta i familjers liv och det är därför det är bra att människor här filmar själva. När du har en kamera kan du få andra att se det du ser. Bokstavligen.”

Mich'aels filmer som han skapar tillsammans med palestinier i Hebron visas både lokalt och internationellt. Han berättar att människor som ser filmerna ofta blir chockade och att de inte har en aning om vad som verkligen händer här. Jag frågar om syftet och Mich'ael funderar en lång stund innan han svarar:

”Det vi gör är ingen propaganda och det är inget speciellt budskap vi vill sända ut. Det handlar om att ge en bild av vad som händer här på Västbanken. När vi visar filmerna så går det inte att fly undan. Det är obekvämt vetskap och information som du helst

vill slippa.”

Mich'ael är övertygad om att med kameran i handen reflekterar människor mer. När de lär sig att använda kameran som uttrycksmedel blir de mer kritiska mot sin livssituation. Dessutom är filmandet effektivt mot våld, för enligt Mich'ael gör rationella människor inte dumma saker framför en kamera. Han syftar främst på israeliska bosättare. Palestiniernas videofilmer har många gånger fungerat som bevismaterial vid övergrepp och har haft avgörande roll vid rättsprocesser.

Mich'ael är långt ifrån den enda israelen i Hebron, men det som gör honom unik är att han varken är bosättare eller soldat. Han säger att filmandet har gett honom en bra ursäkt att vara här och en inträdesbiljett till Västbanken. Det är den egna upplevda erfarenheten och nyfikenheten som motiverar den 28-årige dokumentärfilmaren. Mich'ael kommer från en sekulär liberal familj och han

trivs både bland palestinier och israeler. Dokumentärfilmandet gör att han reser mycket och jag frågar hur han som israel blir bemött runt om i världen?

”Jag får svara på många dumma frågor. Bara för att jag är israel betyder det inte att jag står bakom allt min regering gör. Jag tror till exempel inte att människor från Kina på samma sätt behöver stå till svars för landets ockupation av Tibet”.

Jag frågar Mich'ael om inte människor i en demokrati har ansvar för vad landet gör?

”Jo, det har jag delvis och alla har rätt att vara kritiska mot andra länder, men ofta avspeglar den typen av kritik stor avsaknad av självreflektion. Det finns så väldigt många som tycker och tänker så mycket när det gäller Mellanöstern utan att ens ha varit här, men när det kommer till deras eget närområde där de faktiskt har ett ansvar bryr sig många inte alls. De egna problemen är lättare att ignorera”.

Vi fortsätter att prata om film igen och under vårt samtal återkommer Mich'ael flera gånger till balansen mellan att filma och inkräkta.

”Vi är inte ett utomstående filmteam som kommer in och gör skillnad mellan vi och dem. Här är allt en enda röra och det är fantastiskt. Vi kommer till människors hem, de kommer till oss och alla filmar”, berättar

Mich'ael som tycker att det är mer etiskt korrekt att involvera människorna som dokumentären handlar om i själva processen.

Vi sitter i Mich'aels rum och pratar. Det är ett sparsmakat rum med få möbler och vi sitter med ytterkläderna på för så här års är det kallt även inomhus. I väggarna runt om oss finns många historier. Huset tillhörde förr en palestinsk man, men under andra intifadan tog israeliska soldater över byggnaden och använde den som anhalt. För två år sedan försökte israeliska bosättare ta över huset, men misslyckades. I dag är huset återigen i palestinsk ägo och förutom att vara Mich'aels hem är det en samlingspunkt för unga palestinier i området och här anordnas kurser i engelska, ickevåld och filmredigering. Mich'ael Zupraner planerar att dokumentärfilma här i Hebron ett drygt år till och sedan ska han flytta från Västbanken. Vad han ska göra efter det vet han inte ännu, men innan vi avslutar samtalet ger han sin syn på Hebrons framtid:

”Israel köper tid, men den tiden håller på att ta slut och snart kommer vi till ett vägskäl när det går åt än det ena än det andra hållet. För palestiniernas del i Hebron tror jag att det kommer att bli värre”.

Text och bild: Lovisa Bengtsson